

Facket som drivkraft för koncentrationen av företagsverksamheten

Enligt ett meddelande som Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC publicerade 13.11.2024 strävar FFC:s medlemsförbund efter en löneförhöjning på tio procent under den kommande förhandlingsomgången. Förbundens mål är ”6 procent det första året, en ökning i månadslönen på minst 150 euro”. Det andra året är målet 4 procent, en ökning i månadslönen på minst 100 euro”. På FFC:s webbplats har facket ”rättvisa löneförhöjningsmål” rubriken ”Voitolla työhön”, ungefär ”vinnande till jobbet”.*

är att ”allt färre får allt mer”. Små och medelstora hantverksbaserade företag och deras anställda verkar i fackrörelsens ögon närmast motsvara bönderna i schack som man är beredd att offra inför större mål.

I mina ledare har jag tidigare konstaterat att fackrörelsen är en verklig drivkraft för koncentrationen av företagsverksamheten. De löneförhöjningsmål som FFC nu föreslår är bara ytterligare ett exempel på detta. Stora löneförhöjningar får många små och medelstora företag att lämna

När jag läste FFC:s pressmeddelande och motiveringarna kom jag först att tänka på att fackrörelsen har beslutat att visa sin styrka för Finlands regering som svar på de arbetsmarknadsreformer som regeringen genomförde förra våren. Det vore den mest logiska förklaringen till fackets gemensamma utspel. Om det emellertid inte är fråga om en styrkedemonstration för regeringen, utan om fackförbundens verkliga löneförhöjningsmål, är det återigen ett bevis på att fackrörelsen endast närmar sig teman med stora företag och deras lönebetalningsförmåga i åtanke. Fackrörelsen eftersträvar lika stora löneförhöjningar för alla arbetstagare oavsett inom vilken bransch eller i vilket företag de arbetar. Sådana mål förutspår en mycket dålig framtid för små och medelstora arbetskraftsintensiva företag, företagare och deras anställda.

marknaden helt av sig själva. Jag har ofta funderat på om en koncentration av företagsverksamheten är ett avsiktligt mål för fackrörelsen eller bara en ”naturlig följd” av fackrörelsens verksamhets-sätt? I vilket fall som helst är det uppenbart att en koncentration av företagsverksamheten gynnar fackrörelsens arbetsmarknadspolitiska mål. Ju mer koncentrerad företagsverksamheten är inom en enskild bransch, desto starkare är också fackrörelsens inflytande över företagen i branschen.

Är målet en koncentration av branschen också en anledning till att fackrörelsen gynnar de största företagen även under förhandlingarna om kollektivavtal? Det är allmänt känt att facket ingår företagsspecifika avtal med de största företagen för att förbättra enskilda företags konkurrensställning i förhållande till mindre företag. Så fungerar fackrörelsen åtminstone inom livsmedelsbranschen. Sådana ”lokala avtal” verkar alltså passa facket. Samtidigt kritiserar fackrörelsen den finska regeringens arbetsmarknadsreformer, bland annat när det gäller utvidgningen av lokala avtal till icke-organiserade företag. Syftet med dessa reformer är att förbättra små företags ställning och att företag av alla storlekar ska ha lika möjligheter att avtala om ärenden arbetsplats-specifikt, inom de gränser som kollektivavtalet möjliggör. När det istället handlar om löneförhöjningar anser facket att det är självklart att förhöjningarna gäller företag av alla storlekar. Genom alla dessa åtgärder främjar fackrörelsen branschens koncentration i händerna på allt färre företag.

Huvudsaken är att ”allt färre får allt mer”.

Bageri- och konditoribranschen är en exceptionell bransch jämfört med den övriga koncentrerade livsmedelsindustrin, då det i branschen fortfarande finns många små och medelstora företag där det mesta görs för hand. I den här branschen varierar därför arbetskraftskostnadernas andel av företagets omsättning mellan 25 och 60 procent beroende på företagets verksamhets-sätt (industriell/hantverksbaserad produktion) och antalet anställda. På motsvarande sätt utgör arbetskraftskostnaderna cirka 10 procent av företagets omsättning i andra delar av livsmedelsindustrin, till exempel i industriella bryggeri-, mejeri- och köttföretag. Var och en förstår att redan till exempel en löneförhöjning på 1 procent har en helt annan effekt på bageri- och konditoribranschens arbetsintensiva och hantverksbaserade företag än på effektiva processindustriella livsmedelsanläggningar. Var och en kan dra slutsatser om vad en löneförhöjning på 10 procent skulle innebära för små hantverksbaserade företag som använder mycket arbetskraft.

Det är uppenbart att det i den nuvarande ekonomiska situationen endast är industriella företag som använder lite arbetskraft som skulle kunna betala de ovan nämnda löneförhöjningarna, om ens de. Så hårda låter de här löneförhöjningsmålen även med tanke på de största företagens lönebetalningsförmåga.

För fackrörelsen verkar det inte ha någon betydelse vilka konsekvenser stora löneförhöjningar skulle ha för företagsområdet, antalet företag och sysselsättningen om de förverkligas. Huvudsaken

Jag tror att FFC:s och dess medlemsförbunds löneförhöjningsmål inom många branscher kan genomföras endast efter långa strejker och olika typer av kaos. Innan dess kommer tusentals arbetstagare att förlora mycket av sina inkomster när de strejkar för FFC:s mål. Efter förhandlingsomgångarna kommer många arbetstagare att fundera på om den ovannämnda sloganen på FFC:s webbplats hellre kunde ha ändrats till ”vinnande till arbetskraftsbyrån”.

Mika Väyrynen

*<https://www.sak.fi/sv/amnen/nyheter/industrifackets-riku-aalto-malet-ar-en-loneforhojning-pa-10-procent/>